

«بسم الله الرحمن الرحيم»

عنوان مقاله: مغالطات سیاسی مطبوعات داخلی حول موضوع انتخابات

پژوهنده: علی محمد (علی اکبر) طاهری

استاد راهنما: حجت الاسلام والمسلمین سعیدی زید^{عزه}

چکیده

با توجه به اینکه قسمت عمده ای از دیدگاه افراد جامعه نسبت به وقایع اطرافش به نحوه مطلع شدن از آن ها بستگی دارد و با توجه به محفوظ ماندن جایگاه مطبوعات در نزد مردم به عنوان یک رسانه اطلاع رسان در کنار دیگر رسانه ها و اقبال عمومی از آن، می توان مطبوعات خبری را یکی از پایگاه های ایجاد طرز فکر در میان جامعه دانست. گاه ممکن است این اخبار به گونه ای بازتاب پیدا کنند که خواه ناخواه باعث ایجاد اشتباه در اذهان گردد. با بررسی برخی از این اشتباهات تا حدودی می شود از آن ها مصون ماند؛ این مقاله نیز در صدد همین امر است که با آشنایی اجمالی با برخی از گزاره ها به سراغ این خطاها می رود و بعضی را بوته نقد می کشد. خطاهایی که گاه آنچنان هم ملموس نمی باشند. خطاهایی که گاه فقط مربوط به فضای سیاست می باشد.

کلید واژه ها

مغالطه، سیاست، مطبوعات، انتخابات

مقدمه

همان طور که در چکیده بیان گردید مطبوعات در شکل گیری نوع نگاه افراد جامعه بسیار موثر است و به بیان دیگر اندیشه ساز است. گاه پیش می آید که این فضای اندیشه سازی خواسته یا ناخواسته دچار القای اندیشه هایی خلاف اندیشه حق می گردد و به دنبال آن طرز نگاه مردم نسبت به یک مسئله اشتباه شکل می گیرد یا دچار تغییر به سمت اشتباه می شود. این خطر را می توان با آگاهی از وجود این فضا و این غلط ها و همچنین با شناخت برخی از این اشتباه ها برطرف کرد. با این حساب اگر بتوان این مسائل را به اطلاع اقشار عمومی رساند و پس از آن برخی از اسباب آن را هم ارائه داد؛ می شود تا حدودی از شکل گیری این فضا در جامعه جلوگیری کرد.

این مقاله نیز در این راستا با استفاده از کتب منطقی و رجوع به چندی از مطبوعات بر این موضوع برآمده است و به علت پر رنگ بودن فضای سیاسی بر این موضوع با بهره از برخی از این کتب ابتدا به آشنایی با این فضا و سپس به بررسی این فضا در مطبوعات می پردازد و از آن جایی که فضا و زمان کافی در دسترس نبود به بررسی این مغالطات حول موضوع انتخابات پرداخته شد و همچنین به همین دلایل به مطبوعات محدودی مراجعه گشت.

البته در موضوع مغالطات، سیاست، مغالطات سیاسی و مغالطات ژورنالیستی^۱ مقالات گوناگونی تهیه شده است که در منابع مقالات می توان آن ها را یافت کرد.

^۱ روزنامه نگاری

فصل اول

آشنایی با فضای بحث

مغالطه

تعریف مغالطه

مغالطه در لغت به معنای به غلط انداختن دیگری می باشد به گونه ای که یک پدیده غلط را درست انگارد^۱.

در اصطلاح منطق به قیاسی که نتیجه آن باعث نقض اعتقادی در شخص شود در حالی که آن قیاس برهانی یا جدلی نباشد را صناعت مغالطه گویند. اینگونه قیاس یا شبه برهانی یا شبه جدلی می باشد^۲. در واقع می توان گفت که قیاس مغالطی آن دسته از قیاس هایی است که در آن قواعد منطقی قیاس رعایت نشده است. در یک تعریف گسترده تر میتوان مغالطه را هر نوع رفتار و گفتاری که باعث خطای در فرایند تفکر میشود، نام گذاری کرد. حال این اشتباه می تواند اشتباهی سهوی و غیر عمدی باشد و یا اینکه از روی تعمد و قصدی رخ داده باشد.

موضوع مغالطه

موضوع صناعت مغالطه محدود به علوم و فنون خاصی نمی شود بلکه هر موضوعی که صناعات برهان و جدل در آن به کار می رود، صناعت مغالطه نیز قابلیت استفاده دارد. به بیان دیگر می توان گفت چون مبادی و مقدمات مغالطه مشابه مبادی و مقدمات برهان و جدل می باشد، و چون که این دو صناعت در هر موضوعی توانایی ورود دارند، در نتیجه مغالطه نیز این توانایی را دارد.

^۱ فرهنگ دهخدا، ذیل واژه مغالطه

^۲ المقرر فی شرح منطق المظفر، سید رائد الحیدری، ص ۶۵۱

فایده و غرض مغالطه

شناختن مغالطات می تواند سبب نجات یافتن از غلط و محفوظ ماندن از باطل، کشف و جلوگیری کردن از مغالطه دیگران و همچنین مقابله با افراد جاهل لجباز بگردد.

غرض استفاده از این صناعت هم می تواند خیر و پسندیده باشد؛ مانند امتحان کردن دیگران یا مقابله با کسی که بر باطلی اصرار دارد؛ هم می تواند غرضی فاسد و ناپسند باشد؛ مانند اظهار فضل و دانایی.

مواد مغالطه

مواد بکار رفته در این صناعت را باتوجه به تعریف آن می توان به دو دسته شبه یقینیات^۱ (مغالطات شبه برهانی) و شبه مشهورات^۲ و مسلمات^۳ (مغالطات شبه جدلی) تقسیم کرد. از منظر مبادی اقیسه^۴ نیز مغالطات قیاسی از مشبّهات^۵ (بخاطر شباهت این قضایا با مواد برهان و جدل) و همیات^۶ (بخاطر توهم در برهانی یا جدلی بودنشان) شکل میگیرند.

همانطور که ذکر شد مغالطه یا شبه برهانی است یا شبه جدلی. اصطلاحاً مغالطات شبه برهانی را سفسطه و مغالطات شبه جدلی را مشاغبه می نامند.

^۱ قضایایی که باعث اعتقاد جازم مطابق با واقع میشود. المقرر فی شرح منطق المظفر، سید رائد الحیدری، ص ۴۷۴

^۲ قضایایی که بین مردم مشهور است و تصدیق آن بین عقلا شیوع دارد. همان، ص ۴۹۱

^۳ قضایایی که تصدیق آن حاصل تسلیم بین دو طرف است، چه صادق باشد چه کاذب. همان، ص ۵۰۵

^۴ قضایایی که در قیاس بکار میروند. همان، ص ۴۷۲

^۵ قضایایی کاذب که بخاطر شباهت ظاهری به یقینیات و مشهورات پذیرفته می شوند. همان، ص ۵۰۷

^۶ قضایایی کاذب اند که وهم انسان به شدت آن را می پذیرد و قبول دارد. همان، ص ۵۰۱

سیاست

تعریف سیاست

از منظر لغت سیاست به معانی نزدیک به هم استفاده می شود که از جمله آنان پاس داشتن ملک، نگاه داشتن، حفاظت، نگاهداری، حراست، حکم راندن بر رعیت و ... می باشد^۱.

در میان نظریه پردازان سیاسی واژه سیاست بطور عمده به دو دسته اصطلاحی تعریف می گردد. دسته ای را اندیشمندان غربی تشکیل می دهند که سیاست را یا حول قدرت تعریف می کنند یا حول دولت؛ دسته دیگر اندیشمندان مسلمان اند که عمدتاً سیاست اصطلاحی را اینگونه تعریف کرده اند^۲:

«اتخاذ تدابیری جهت اداره جامعه انسانی و هدایت آن به سوی خداوند»

این تعریف، تعریف سیاست اسلامی می باشد که باید سر لوحه کار سیاستمداران مسلمان قرار بگیرد ولیکن به دلیل خدا محوری نمی تواند قابل تطبیق بر دیگر جوامع انسانی باشد چنانکه حتی بزرگ اندیشمندان اسلامی نیز هنگامی که درباره سیاست دیگر کشورها سخن می گویند این معنا را مد نظر ندارند؛ مانند سخن مقام معظم رهبری^(مد ظله) در دیدار عید مبعث ۹۵:

«امروز جزو سیاست های قطعی دولت آمریکا و دولت های همراه با او اسلام ستیزی است، ایران ستیزی

است، شیعه ستیزی است؛ این جوری دارند حرکت میکنند.»^۳

همانطور که دیده شد این تعریف نسبت به جوامع غیر اسلامی تعریف جامع و کاملی نیست و آن ها را در بر ندارد. پس نیاز به تعریفی عام تر از تعاریف اسلامی و غربی داریم. براین اساس می شود سیاست را اینگونه تعریف کرد:

^۱ فرهنگ دهخدا، ذیل واژه سیاست

^۲ سیاست چیست، علی اخترشهر، ص ۲۱

^۳ بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۹۵/۲/۱۶

«اتخاذ تدابیری جهت اداره جامعه انسانی و هدایت آن بسوی اهداف مد نظر آن جامعه»

به این ترتیب هر جامعه ای وارد این تعریف می گردد چه با اهداف قدرت طلبانه ، چه انسان دوستانه و چه با اهداف الهی.

رابطه سیاست و مغالطه

سیاست عرصه حکمت هاست و براهین، عرصه پند ها و اندرزهاست، عرصه گفتگو ها و جدل^۱ هاست و در مجموع عرصه تفکر و اندیشه هاست. چراکه هر ملتی برای دست یابی به اهدافش باید بهترین راه ها را با تفکر بیابد و برای اینکه بتواند به دیگر جوامع نیز این تفکر را ثابت کند با از برهان و جدل و خطابه به خوبی استفاده نماید. پس منطق در سیاست هم کارایی دارد.

با توجه به تعریفی که از سیاست ارائه شد پیداست هر جامعه انسانی و به ویژه سیاستمدارانش در صدد آن اند که بطور کامل به اهداف آرمانی خود برسند. حال با توجه به اهداف خودشان در رعایت حق نیز کوشا هستند. چنان که هرچقدر اهداف حق داشته باشند به همان مقدار به حق نیز پایبند می مانند چرا که جزء اهدافشان است. البته ناگفته نماند که حتی جامعه هایی با اهداف الهی نیز می توانند در معرض لغزش و اشتباه قرار بگیرند؛ چنان که حتی امام صادق علیه السلام در ارزیابی مناظره یکی از اصحابشان چنین می فرماید: «تَمَزُّجُ الْحَقِّ مَعَ الْبَاطِلِ وَ قَلِيلُ الْحَقِّ يَكْفِي عَنْ كَثِيرِ الْبَاطِلِ»^۲ پس فاصله گیری از حق حتی ممکن است برای جامعه حق رخ دهد و پدیده خارج از تصویری نیست. در فرضی بالاتر حتی ممکن است منافقین حقیقت نما این جامعه را به انحراف بکشانند.

۱ ادعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ، سوره مبارکه النحل آیه ۱۲۵

۲ تو حق را با باطل آمیختی و حال آنکه حقیقت کم از باطل بسیار کفایت می کند. الکافی ، ج ۱، ص: ۱۷۳

پس احتمال رخ دادن مغالطه در سیاست و در کلام مرتبطان با آن چیز دور از ذهنی نیست. و چنانکه بررسی شد حق یا باطل بودن اهداف جامعه نیز دلیل بر سالم بودن فضای استدلالی آن نیست؛ البته که نمی شود تاثیر این اهداف را بر حقانیت رفتار نفی کرد.

نقش مطبوعات در سیاست

در بیشتر جامعه های انسانی عصر حاضر، مطبوعات نقش به سزایی در شکل گیری اندیشه های افراد جامعه ایفا می کنند. چرا که هر کدام از این مطبوعات می توانند یک خبر را به گونه اطلاع رسانی نمایند که از آن عزت یا ذلت آن جامعه برداشت شود؛ و هر یک از این برداشت ها می تواند طرز فکر افراد را نسبت به مسائل جامعه و کشورش را تشکیل داده و حتی می تواند باعث تغییر دیدگاه نسبت به آن بگردد. این موضوع مسئله عجیبی نیست، چرا که تصویر موجود از هر شیء نزد آدمی حاصل آگاهی وی از کلیات و جزئیات آن می باشد؛ حال اگر این اطلاعات با اخبار دیگری زیر سوال روند طبیعی است تصویر قبلی نیز زیر سوال رود و هرچقدر اخبار جدید قدرت تخریب بیشتری داشته باشد به همان اندازه تصویر قبلی از بین می رود و جای خود را به تصویر جدید می دهد. مطبوعات نیز با تیتروهایشان در شکل گیری تصویر اولیه یا ثانویه یک موضوع در اذهان می توانند آن را حق یا باطل جلوه دهند.

امروزه روز که مطبوعات از آزادی بیان نسبتا بیشتری برخوردارند^۱، اخبار سیاسی بصورت فراوان و بعضا در یک صفحه جداگانه همه روزه در دسترس همگان قرار می گیرد.

در گذشته به علت وامدار بودن این رسانه به دولت ها و همچنین سخت گیری آن ها، مطبوعات از این آزادی برخوردار نبودند. چنان که در ۱ یک دوره از دوران پهلوی اول نوشتن اسم «رضا» ممنوعیت چاپی داشت.

رابطه مطبوعات و مغالطه

همانطور که ذکر شد اشتباه در فرایند تفکر یا همان مغالطه گاه بصورت سهوی و ناخواسته رخ می دهد و گاه بصورت عمدی. پس حتی در گزارش ها و اخبار نیز احتمال پیش آمدن این اشتباه سهوی وجود دارد البته اگر تعمّدی در کار نباشد! چنانکه در برخی از موارد دیده می شود که روزنامه ای بخاطر یک تیر اشتباه یا ابهام آلود مورد حمله دیگر رقیبان و رسانه ها می گردد^۱ و در موارد وخیم تر توقیف می گردد^۲. جدای از این برخی از این رسانه ها برای طرفداری از حزب و جناح خود و یا بخاطر اثبات ایده هایشان تعدما باعث ایجاد این خطای در اندیشه می گردند^۳ و اصطلاحا مغالطه می نمایند. گاهی از اوقات هم می شود که یک پایگاه خبری به منظور مقابله با اخبار و شایعات طرف مقابل- که گاه رسانه های داخلی را نیز شامل می گردد- ناچار به بکار گیری این صناعت می گردد^۴. بر این اساس مطبوعات و به بیان کلی تر رسانه های خبری نیز ممکن است بصورت ناخواسته یا با قصد و غرض دچار مغالطه گردند.

معرفی مطبوعات مد نظر

پیشگفتار

پس از تعریف اجمالی مغالطه و سیاست و پس از تبیین رابطه موجود بین آنها و نیز بین آنها و مطبوعات؛ به بررسی چندی از این مغالطات در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران پرداخته می شود. لیکن به علت جلوگیری از زیاده گویی های بی جا و کمبود زمان موضوع خاصی در روزنامه های محدودی دنبال می گردد. موضوع مد نظر بخاطر تداخل زمانی^۵ و دسترسی آسان، موضوع

۱ مانند تیتیر «بفرمایید شام» وطن امروز در کنار عکس یکی از جان باختگان حمله داعش به پاریس. یکشنبه ۲۴ آبان ۱۳۹۴ شماره ۱۷۴۹

۲ مانند تیتیر «من شارلی هستم» مردم امروز در اشاره به توهین روزنامه فرانسوی در تاریخ ۲۵ دی ۱۳۹۳

۳ همان

۴ مانند تیتیر «فریاد مرگ بر اسرائیل از نیل تا فرات» کیهان در اشاره به راهپیمایی روز جهانی قدس. ۵ شهریور ۹۰

۵ انتخابات دوره دهم مجلس شورای اسلامی در اسفند ماه سال ۱۳۹۴ برگزار گردید.

«انتخابات» و روزنامه^۱ های «کیهان»، «شرق»، «وطن امروز» و «آرمان امروز» مورد بررسی قرار گرفته می شود. پیش از آن به معرفی اجمالی این روزنامه ها می پردازیم^۲:

شرق

این روزنامه در سال ۱۳۸۲ شروع به کار کرد. هیئت تحریریه آن، تحریریه سابق یکی از ضمیمه های روزنامه همشهری به نام همشهری جهان بودند که استعفا داده بودند. شرق از همان ابتدا با مدیر مسئولی مهدی رحمانیان منتشر گردید و تا حالا با او ادامه داده است. این روزنامه تاکنون چهار مرتبه توقیف گشته است که با عذر خواهی مسئولین آن مجددا کارش را از سر گرفته است. این روزنامه که جزء رسانه های اصلاح طلبان می باشد، هم اکنون از حامیان دولت به حساب می آید.

وطن امروز

وطن امروز در سال ۱۳۸۷ و از همان ابتدا با مدیر مسئولی مهرداد بذریاش منتشر گشت و از همان ابتدا به موضع گیری علیه اصلاح طلبان پرداخت. انتخاب حرفه ای های روزنامه نگاری از نقاط مثبت این روزنامه است. وطن امروز در روند فتنه سال ۸۸ یکی از منتقدان جدی به شمار می رفت و موضع گیری های شدیدی علیه سران فتنه اتخاذ می نمود. این روزنامه اصول گرا در این دوره از منتقدان دولت به حساب می رود.

آرمان امروز

این مطبوعه از ابتدا با نام آرمان روایت عمومی به روی کار آمد و مدیر مسئول آن حسین عبداللهی می باشد. این روزنامه هم اکنون از رسانه های اصلاح طلب و حامی دولت به حساب می آید.

^۱ سعی بر این بوده است که از مطبوعات پر خواننده دو جناح استفاده شود.

^۲ دانشنامه آزاد ویکی پدیا با تصرف بسیار

فصل دوم

مغالطات موجود

درآمد

پس از آشنایی نسبی با مطبوعات مد نظر، حال به سراغ بررسی چندی از مغالطات^۱ موجود در این نشریات حول موضوع انتخابات پرداخته می شود؛ لیکن به علت کمبود فرصت و جلوگیری از زیاده گویی تعداد محدودی از هر مطبوعه بررسی می گردد.

شرق

- **مغالطه تعمیم شتاب زده:** در واقع نوعی استقرای ناقص است که شخص با در نظر گرفتن چند مثال یا تجربه جزئی یک حکم کلی را صادر می کند.

«جریان اصلاح طلب توانست نه به صورت نیابتی بلکه تمام قد و زیر پرچم و با رهبری رهبران اصلی خودش را به عرصه قدرت بازگرداند.»^۲

با توجه به نتایج این دوره از انتخابات مجلس شورای اسلامی نیم بیشتر نمایندگان برگزیده متعلق به حزب اصلاحات نبوده اند. احتمالاً نویسنده در این متن فقط اشاره به نتایج تهران می باشد؛ چرا که در دیگر استان ها اصولگرایان و افراد مستقل رای آوردند.

- **مغالطه توسل به اکثریت:** هنگامی این مغالطه رخ می دهد که تعداد زیاد طرف داران یک مطلب را دلیل بر حقانیت آن دانسته شود.

^۱ تعاریف و توضیحات هر مغالطه از کتاب «مغالطات» نوشته آقای علی اصغر خندان اقتباس گشته است.

^۲ دوشنبه ۱۰ اسفند ۱۳۹۴ - شماره ۲۵۳۳

«من جمعه تا ظهر در حسینیه ارشاد بودم. در این مدت، برخورد مردم با نمایندگان اصلاح طلب کاملاً متفاوت بود. مردم با نمایندگان اصلاح طلب عکس می گرفتند و از آنها استقبال می کردند. برعکس وقتی یکی از نمایندگان فعلی مجلس آمد، مردم او را که میخواست بدون هماهنگی قبلی برای رأی دادن به اول صف برود، به آخر صف هدایت کردند.»^۱

در این مثال رفتار مردم ملاکی شده است برای خوب بودن یا بد بودن یک حزب.

- **مغالطه ترجیح بدون مرجح**: هنگامی این مغالطه رخ می دهد که شخص شیئی را بدون هیچ دلیل قانع کننده ای بر شیء دیگری ترجیح دهد.

«رأی تهران ملاک و میزان هرگونه تحلیلی درباره این انتخابات و نماد اقبال مردم به یکی از این دو جناح در سطح کشور است.»^۲

در این نمونه، رای هایی که در تهران به صندوق انداخته شده ملاک دانسته شده است حال آنکه اختیارات یک نماینده مجلس تهرانی با شهر دیگری تفاوت ندارد.

- **مغالطه منشا (ژنتیک)**: هنگامی این مغالطه رخ می دهد که شخص برای رد و نفی یک سخن آن سخن و عقیده را به یک شخصیت مذموم تاریخی نسبت دهد از آن خطا بودن نظرش را نتیجه بگیرد.

«نسبت دادن یک فهرست به بیگانه نگاه مارکسیست هاست.»^۳

^۱ یک شنبه ۹ اسفند ۱۳۹۴ - شماره ۲۵۳۲

^۲ دوشنبه ۱۰ اسفند ۱۳۹۴ - شماره ۲۵۳۳

^۳ شنبه ۱۵ اسفند ۱۳۹۴ - شماره ۲۵۳۷

نسبت دادن این عمل به مارکسیست ها از این نوع مغالطه است. زیرا با این کار خطا بودن برخی از نظرات آن ها روی این نظر هم تاثیرگذار بوده و توهم اشتباه آن می رود. البته اگر حقیقتاً جزء عقاید غلط آن ها باشد دیگر جای بحثی نیست.

وطن امروز

- مغالطه بار ارزشی کلمات: هنگامی این مغالطه رخ می دهد که در بیان موضوعی از واژگانی بهره برده شود که دارای بار ارزشی مثبت یا منفی بوده و روی مخاطب اثر می گذارد؛ به گونه ای که موضوع پسندیده تر یا ناپسند تر از معمولش نشان داده شود.

«فهرستی که توسط عالیجناب برای انتخابات مجلس خبرگان و مجلس شورای اسلامی مورد تایید قرار گرفته است، توسط بی بی سی تبلیغ می شود.»^۱

عالیجناب در این جمله دارای بار ارزشی منفی بوده و منظور از آن آقای هاشمی رفسنجانی می باشد.

- مغالطه عوام فریبی (توسل به هیجان): این مغالطه در هنگامی است که گوینده به وسیله تحریک احساسات و توسل به جو حاکم به جای دلیل و برهان نتیجه مطلوب خود را به دست بیاورد.

«دم رویاه زیر عبای عالیجناب»^۲

متن بالا قسمتی از مقاله ای نسبتاً طولانی است که در آن علاوه بر دلیل و برهان با استفاده از برانگیختن جو و تحریک هیجان به مذمت انگلیس و لیست انگلیسی پرداخته شده است. البته هیچ انسان انقلابی در مذموم بودن حرکات انگلیس شکی ندارد لیکن گاهی به جای آوردن استدلال، جو هیجانی می گردد.

^۱ شنبه ۱ اسفند ۱۳۹۴ - شماره ۱۸۲۶

^۲ همان

- مغالطه ابهام ساختاری: این مغالطه در هنگامی است که عبارتی به گونه ای بیان شود که از آن بشود چند معنا برداشت شود.

«اخلاق ۳ درصدی هاشمی»^۱

در نگاه اول اینچنین برداشت می شود که آقای هاشمی ۳ درصد بیشتر اخلاق ندارند که به نحوی توهین نیز می تواند تلقی گردد ولیکن «۳ درصد» اشاره دارد به سخن ایشان در باره آرای ۳ درصدی آقای روحانی در انتخابات ریاست جمهوری که بخاطر ایشان آرا افزایش یافت.

آرمان امروز

- مغالطه توهین: این مغالطه در هنگامی است که به وسیله توهین طرف مقابل طوری نشان داده شود که چهره ای مخدوش پیدا کند و گویا او نیست شمرده شده است و استدلالش دارای ارزشی نمی باشد.

- مغالطه تحریف: این مغالطه در هنگامی است که تغییر و تبدیل یا دخل و تصرف سخن دیگران به گونه ای باشد که معنای اصلی را ندهد، خواه با حذف بخشی باشد خواه با اضافه کردن.

دوش

همان طور که در تصویر^۱ دیده می شود با عدم نمایش تصویر آیت ... جنتی (که محل آن با دایره نشان داده شده است) به عنوان برگزیده انتخابات، مغالطات توهین و تحریف رخ داده است.

- مغالطه مقدمات غیر مرتبط: این مغالطه بیشتر در استدلالات و رسانه های دیداری رخ می دهد و از جهتی شبیه مغالطه دو امر مقارن می باشد. این مغالطه هنگامی رخ می دهد که دو مقدمه با هم ارتباط حقیقی نداشته و فقط توهم مرتبط بودن می رود. البته گاهی هم امکان دارد که حتی ادعای تشکیل استدلال نیز نشود.

قسمت مشخص شده از تصویر^۱ بیانگر این مغالطه است؛ بدین ترتیب که مخاطب در نگاه اولیه به این دو تیترا خبری، در ذهن خود علت تحسین این گونه وزیر خارجه از مردم را رای ندادن آن ها به آقایان یزدی و مصباح تصور می کند.

^۱ دوشنبه ۱۰ اسفند ۱۳۹۴ - شماره ۲۹۸۸

- **مغالطه تبعیض طلبی:** این مغالطه در هنگامی است که شخص بخواهد خود یا شخص دیگری را از یک قانون کلی استثنا کند.

- **مغالطه تهمت (دروغ):** این مغالطه در هنگامی است که شخص بخواهد با نسبت دادن موضوعی به دیگری، موضوعی که غیر مطابق با واقع است، ادعای خویش را ثابت کند.

- **مغالطه ارزیابی یک طرفه:** این مغالطه در هنگامی است که در بیان یک مسئله فقط از یک لحاظ به آن پرداخته شود و تنها به نکات مثبت یا منفی آن پرداخته شود.

- **مغالطه سوال بی جواب:** این مغالطه در هنگامی است که شخص با طرح سوال هایی که پاسخش را نمی دهد طرف مقابل را سردرگم کند که در اکثر موارد سوالات به گونه ای پرسیده می شود که پاسخی که به ذهن می رسد هم سو با نظر شخص مغالط است.

- **مغالطه کلمات ابهام دار:** این مغالطه در هنگامی است که شخص با استفاده از واژه هایی مبهم و غیر معین ادعای خود را بیان کند به صورتی که بخواهد آن را به هر نحوی معنا کند.

- **مغالطه علت شمردن امر مقارن:** این مغالطه در هنگامی است که دو حادثه با هم اتفاق افتاده باشند و شخص توهم کند که می توان یکی را علت و دیگری را معلول گرفت.

«از آنجا که رئیس جمهور سوگند یاد کرده است حافظ قانون اساسی و حقوق ملت باشد، بر همین مبنا باید از حقوق شهروندان دفاع کند... هیات اجرایی کاملاً امانتداری کرد و براساس استعلامات اخذ شده از مراجع چهارگانه قانونی افرادی زیادی را تایید و تعداد کمتری را رد کردند... انتظار می رفت هیات های نظارت هم مانند هیات های اجرایی رفتار کنند اما چون آمار ردصلاحیت ها بالا رفت، آقای روحانی قاطعانه از جایگاه خود برای حل این موضوع خبرداد و گفت که مجلس خانه

¹ پنجشنبه ۱۳ اسفند ۱۳۹۴ - شماره ۲۹۹۱

ملت است نه خانه یک جناح و سلیقه خاص. اگر قرار باشد یک جناح - که در داخل نظام هم خود را تعریف کرده است - ردصلاحیت و حذف شود، انتخابات رقابتی نخواهد بود.. آقای روحانی گفتند که بنابر فرمایش رهبری باید مرّ قانون رعایت می‌شد، اما آیا به اعتقاد رئیس‌جمهور در بررسی صلاحیت‌ها به مرّ قانون رفتار شده است؟ مرّ قانون نظر مراجع چهارگانه است یا اطلاعاتی که مردم دارند؟... اما نکته قابل تامل این است که میزان ردصلاحیت‌ها به گونه‌ای بود که رئیس‌جمهور احساس کردند که حتما باید اظهار نظر کنند و موضع خود را به گوش مردم برسانند.^۱

متن بالا شامل هر شش مغالطه مذکور می‌باشد؛ تبعیض طلبی آن در این جاست که نویسنده جناب رئیس‌جمهور و نیروی اجرایی را متعهد به سوگند خود می‌داند ولیکن شورای نگهبان و نیروی نظارتی را از این ماجرا فارغ می‌داند و به آن تهمت باند بازی و حزب پروری می‌زند و فقط به این بعد مسئله نظر دارد که تعداد رد صلاحیت‌ها بالا رفته است و با این ارزیابی یک طرفه منفی آن را متهم می‌کند و برای بیان علت رد نکردن صلاحیت‌ها از این امر مقارن بهره می‌برد که انتخابات باید رقابتی باشد (پس با این استدلال برای داشتن انتخاباتی بهتر نباید کسی رد صلاحیت شود). پس از آن با استفاده از عبارت مبهم «مرّ قانون» اذهان عمومی را به سمت خود می‌کشاند و در پایان با طرح سوالاتی بی پاسخ مخاطب را سردرگم می‌کند.

^۱ یکشنبه ۴ بهمن ۹۴ - شماره ۲۹۵۸

نتیجه

- در فضای مطبوعاتی امروز مغالطات فراوانی می توان یافت.
- مغالطات موجود در مطبوعات می تواند عمده‌ی سا به صورت سهوی رخ دهد.
- در مواجهه با اخبار منقوله از این گونه رسانه ها باید متوجه این مسئله بود که امکان رخ داد مغالطه وجود دارد.
- اخبار منتشره از مطبوعات روی دیدگاه مخاطب اثرگذار است.
- مطبوعات می توانند با تیتتر خود یک واقعه را عزیز یا ذلیل نشان دهند.
- فضای سیاسی جامعه نیز بسیار متأثر از مطبوعات می باشد.

منابع و مأخذ

- قرآن کریم

- فرهنگ دهخدا

- المقرر فی شرح منطق المظفر، محمدرضا مظفر، شرح سید رائد حیدری، منشورات ذوی القربی،

قم، چاپ ۶، ۱۴۳۳ هـ ق

- مغالطات، علی اصغر خندان، انتشارات بوستان کتاب، قم، چاپ ۱۰، ۱۳۹۳

- سیاست چیست، علی اخترشهر، انتشارات کانون اندیشه جوان، تهران، چاپ ۳، ۱۳۸۸

- نشانی اینترنتی مرکز نشر و حفظ آثار مقام معظم رهبری www.khamenei.ir

- نشانی اینترنتی روزنامه شرق www.sharghdaily.ir

- نشانی اینترنتی روزنامه وطن امروز www.vatanemrooz.ir

- نشانی اینترنتی روزنامه آرمان امروز www.armandaily.ir